

David Areblads anteckningar om
Anders och Johanna Persson

Anders Persson,	f 1843,	d 1909 09 27
Johanna Persson,	f 1847 06 08,	d 1921 04 01

Anders Persson började arbeta på den nystartade sågen i Rundvik (Nordmalings Ångsåg AB).

Anners Persen, som han kallades, började som sågare ca 1864¹ men blev efter några år eldare, en befattning som han hade tills han med ålderns rätt slutade sitt arbete i juni 1909, 67 år gammal.

Gift sig 22 okt 1865 med Katarina Johanna Johansdotter, Hummelholm. I samband med giftemålet arrenderade mina morföräldrar ett torpställe i Monäset, Lögdeå.²

Det var ett ställe som i bästa fall födde 2-3 kor.

Från sågen i Rundvik var det 5 km till Monäset. En sträcka som min morfar måste gå fram och tillbaka varje dag. Kanske gick det vintertid att använda träspark, men vi skall komma ihåg att dåtida vintervägar inte hade den kvalitet som de har idag. Själva vägstandarden var ju dålig även sommartid och innan Lyckseleplogen kom på slutet av 20-talet, hade man bara hästdragna tröplogar att tillgå.

Arbetstiden den här tiden var 6.00-20.00, med frukost

9.00-10.00 och middag 13.00-14.00= effektiv arbetstid 12 timmar per dag. I sitt arbete som eldare måste han vara på plats redan kl 5.00 för att hinna få full fyr under pannorna innan sågdriften började kl 6.00. Det är därför lätt att räkna ut att någon fritid inte hörde vardagen till. Det var endast söndagar som var helt fria, och på lördag stannade sågen vid 17-tiden. I morfars fall såg arbetsdagen ut så här, start från hemmet 4.00 och tillbaka i hemmet kl 20.00.

Enligt uppgift var inkomsten år 1866 för Ander Persson 500 kr per år. På 1890-talet var inkomsten för sågare 2,50 kr per dag och 85% för hjälpsågare. Eldare hade ungefär lika som sågaren. Visserligen hade inkomsten ökat sedan 1866, men inte var det mycket.

I äktenskapet fostrades 9 barn och av dessa emigrerade tre pojkar till Amerika, två blev kvar och en kom tillbaka efter några år. Från 1904 finns ett brev bevarat, det är från sonen Anders Gustaf som arbetade som byggnadsarbetare och till julen sände hem 50 daler, en summa som var rätt så stor den tiden. Han hade bestämt att varje syskon skulle få 5 kr och varje syskonbarn 1 kr var, resten fick föräldrarna.³

¹ Anteckn 1

² Anteckn 2

³ Anteckn 3

Det finns ett brev daterat 10 juni 1909, undertecknat av förvaltare Dyberg, där Anders Persson tillerkännes en årlig gratifikation på 250 kr. Det här fick han inte mycket glädje av då han avled den 27 september samma år.

Har här försökt skildra min morfars, som jag ser det, tunga arbetsliv. Men jag är mycket medveten om att min mormor Johanna inte hade någon dans på rosor hon heller. Hon fick väl i stort sett ensam sköta arbetet på torpet, i varje fall innan barnen växte upp och kunde hjälpa till. Min mormor gick ur tiden den 1 april 1921, några dagar innan jag själv föddes den 6 april.

Det finns en skattsedel bevarad från år 1900 som lyder på 20 kr och 98 öre, en summa som idag förefaller löjligt liten men kanske ändå var rätt så stor på den tiden.

Det här har jag inte skrivit i den tron att mina morföräldrar hade det mycket värre än andra den här tiden. Jag tror ändå att det kan ha sitt värde att få det på pränt, i varje fall för mig som föddes för sent för att få uppleva mina morföräldrar. Det var för övrigt samma sak med mina farföräldrar, som jag inte heller fick uppleva.

Rundvik 1991-02-24
/David Areblad/

Kompletteringar gjorda av Göran Eriksson:

Anteckn 1

Rundviks ångsåg byggdes 1861 och den var den första i sitt slag i hela länet. Den ersattes med en ny såg 1891.

.. Eldare: Anders Persson ...

Hembygdsboken, 1962, s 277-279

Anteckn 2

Enligt köpehandlingar som fanns hos Nils Areblad köpte **Anders och Johanna Persson** hemmanet nr 8 i Lögdeå av Nils Johan Persson och hans hustru Anna Carolina Norrlänning den 28 mars 1866.

(Anna Carolinas far båtsman Per Norrlänning och mor Maja Lena Jonsdotter?).

Nils Johan Persson var bror till **Anders**.

Deras far Per Persson och hh Anna Jonsdotter

köpte gården 12 dec 1833. enligt köpehandlingar och Anna överlät den 11 aug 1856.⁴

⁴ Anteckn 4

Anteckn 3

Anders Gustaf arbetade som brobyggnadsarbetare i Jamestown, North Dakota, USA. Brevet är från 1906.

Se karta ND -1895.jpg

Nedanstående uppgifter är hämtade från en passagerarlista:

Gustaf avreste från Köpenhamn med SS Oscar II den 28 juni 1905

Ankom Ellis Island, NY 10 juli 1905

Civilstånd: og

Läs- och skrivkunnig

Yrke: Arbetare

Slutlig destination: Chicago där han skulle träffa brodern Johan

Biljetten betalades av honom själv

Gustaf har aldrig varit i fängelse, inte varit polygamist eller anarkist. Han var vid god hälsa, både mentalt och fysiskt, och inte "deformerad" som det står i passagerarlistan.

Anteckn 4

Uppgifter om hemmanet nr 8 i Lögdeå

torpet **MONÄSET** mm hämtade från gamla köpehandlingar

12 december 1833 sålde Olof Pehrsson i Lögdeå gården till *Per Persson och Anna Jonsdotter* för 100 Riksdaler samt 12 dagsverken. De ägde sedan gården i 23 år.

Per Persson och Anna Jonsdotter var Ingrid's farmors fars föräldrar.

Anna Jonsdotter säljer sedan ensam gården till sonen *Nils Johan Persson*, född 1831, och hans hustru *Anna Carolina Norrlänning* den 11 augusti 1856 för 109 Riksdaler och 4 shilling samt tidigare nämnda dagsverken. Utöver detta skall köparen så länge köparen lever betala med 2 tunnor korn, utsädesland för en halv tunna potatis på tjänlig jord, föda och husrum under vintern för 2 getter, ved samt "Till husrum skall köparen omflytta den byggning han nu bebor och densamma åt mig inreda, hvilken byggning blifver mig tillhörig eller mina barn, efter min död". Det framgår tydligt att hon ensam säljer gården.

Den 23 mars 1866 köper *Anders Persson* gården av brodern och svägerskan för en köpesumma på 450 Rmt samt tidigare nämnda dagsverken.

Anders Persson och Katarina Johanna Johansdotter var Ingrid's farmors föräldrar.

En redovisning av den 23 april 1904 på försäld egendom på 110,18 kr, (undertecknad

13 november 1904) visar på att *Anders* tydligen sålt fastigheten och egendomen..

Ett krav på skiftesarvode till "lägenhetsinnehavaren" *Anders Persson* daterat 16 okt 1908 visar att köpet tog lång tid att genomföra. Arvodet var på 6,93 kr vilket "ofördröjligen" skulle inbetalas. Anders betalar dock skatt på torpet fram till 1909. Ett köpekontrakt från 10 oktober 1903 visar att *Anders* köpt en mangårdsbyggnad på ofri grund i Rundvik. Säljare var Emma och Mikael Nordlund. Köpesumma 150 kr.

Tidigare ägare till Rundvikshuset var Carl Erik Johansson och hans hustru Maria Lovisa som sålde huset till Maria Carlotta och Jakob Edlund 5 december 1889 för 140 kr.

Anders Persson och Katarina Johanna Johansdotter skrev ett testamente daterat 12 april 1909. Den 27 September 1909 dog *Anders Persson* enligt en bouppteckning.

Monäset, 2004-07-12

Här ligger/låg
Monäset